

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Dato: 25.05.2018
Saksref: 201803674-2
Deres ref.: 201833013
Side: 1 / 5

Vår saksbehandler: Jan Christian Andreassen
Telefon: +47 95748601
Mobil:
E-post: Jan.Christian.Andreassen@banenor.no

Høringskommentar fra Bane NOR SF om forslag til endring av kontrollforskriften om anleggsbidrag

Det vises til forslag fra Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) om endring av forskrift om kontroll av nettvirksomheten fra mars 2018.

Bane NOR har gjennomgått forslaget til forskriftsendringer og har følgende kommentarer:

§ 16-2. Informasjon om anleggsbidrag

Vi oppfatter det som positivt at man i siste ledd krever at «Nettselskapet skal på forespørsel fra kunde gi innsyn i fullstendig kostnadsgrunnlag uten ugrunnet opphold.» Dette fordi vi ofte erfarer at nettselskap ikke har god oversikt over eget kostnadsgrunnlag, og at det svært ofte tar lang tid å få svar fra nettselskap om estimerte anleggsbidrag. Dette gjelder nettselskap i både regionalnettet og i transmisjonsnettet (Statnett). Vi har i enkelte tilfeller erfart å etterspørre estimerte anleggsbidrag for en nettilknytning i mer enn ett år, noe vi mener er helt uholdbart lang tid.

Vi mener også at man godt kunne strammet inn forståelsen av uttrykket «uten ugrunnet opphold» med en konkret tidsangivelse, f.eks. «..., og senest innen 2 mnd. fra innkommet forespørsel.» e.t. Dette for å sikre at besvarelser fra nettselskapet ikke tar unødig lang tid og stopper byggeprosesser hos nettkundene.

§ 16-5. Beregning av anleggsbidrag

Bestemmelsen angir hva som skal medtas ved beregning av anleggsbidrag. Vi opplever av og til noen uklarheter omkring hvilke kostnadselementer som skal medtas/ikke medtas under anleggsbidragsberegningene, og foreslår derfor at man i bestemmelsen også presiserer hvilke kostnadselementer som normalt ikke skal inkluderes i kostnadsgrunnlaget ved beregning av anleggsbidrag. Vi oppfatter at et slikt tiltak vil kunne ha oppklarende effekt.

§ 16-7. Reinvesterings- og fremskyndingskostnader

Tanken om at kostnader ved nødvendig endring av eksisterende anlegg, utløst av en nytilknytning/forsterkning, skal medtas ved beregning av anleggsbidrag, gir til en viss grad mening. Vi er likevel i tvil om det er nødvendig å gjøre beregningene av fremskyndingskostnader så kompliserte som det forskriftsforslaget angir. Egentlig er man kun ute etter å fastsette en rimelig verdi på erstatning for allerede bygget anlegg med restlevetid.

Vi er spesielt bekymret for etterprøvbareheten av reinvesteringskostnaden RI, som for det første bare er en beregnet verdi, som for nettkunden kan være et lite objektivt og lite etterprøvbart estimat. Dernest mener vi at det er riktigere å representere verdien på det allerede byggede anlegget, enn å fokusere på verdi av gjenanskaffelseskostnaden. Dette fordi det først og fremst er verdien på anleggets restlevetid som skal erstattes.

Vi mener at siste ledd i § 16-6, «*Bokført verdi skal legges til grunn når nettselskapet benytter brukte komponenter*», kan tenkes å være en mer objektiv metode for fremskrivingskostnader for eksisterende anlegg, hvor metoden i så fall gir en enkel, etterprøvbar og lik behandling av alle nettkunder. Bokførte verdier revideres i tillegg årlig etter gjeldende regler, og må derfor kunne anses å være etterrettelig og representativ som verdi på eksisterende anlegg for et anlegg eid av en monopolist. Vi foreslår derfor at bokført verdi også gjøres gjeldende for fremskrivingskostnadene, dette i stedet for en utregningsformel, og kan derfor også omfatte brukte transformatorer, i stedet for et unntak for disse.

For øvrig dekker bestemmelsen i §17-4 siste ledd «*Nettselskapet skal følge samme prinsipper ved krav om betaling for endring av nett som ved krav om betaling av anleggsbidrag*» også alle endringer av eksisterende anlegg nevnt i §16-7. Det kan derfor vurderes om bestemmelsen i §16-7 er nødvendig overhodet.

§ 16-9. Anleggsbidrag i nettanlegg med flere brukere

Bestemmelsen i andre ledd «*Kundens forholdsmessige andel beregnes som kundens etterspurte kapasitetsøkning delt på den økte kapasiteten i nettanlegget*» kan være noe upresis, og vi foreslår derfor at det presiseres at det er timesverdiene for etterspurte kapasitet som skal måles opp mot økt kapasitet. Vi foreslår derfor at det presiseres at «*Kundens forholdsmessige andel beregnes ut fra timesverdier for kundens etterspurte kapasitetsøkning delt på den økte kapasiteten i nettanlegget*».

Tiltaket vil gjøre forståelsen av bestemmelsen mer entydig og diskusjoner mellom nettselskap og nettkunde unngås.

§ 16-10. Anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett

Bane NOR har vurdert at bestemmelsens andre ledd «*Kostnadsgrunnlaget skal multipliseres med en reduksjonsfaktor lik 0,5*» gir en for stor kostnadsbyrde for nettkunder ved nytilknytninger, og vi mener også at bestemmelsens strenge prissignal vil hindre nettutviklingen i regional- og transmisjonsnettet. Dette vil være en ulempe for alle nettkunder tilknyttet.

Intensjonen med bestemmelsen i andre ledd er ifølge forslaget å gi prissignaler til nettkunder som ønsker økt kapasitet/forsterkninger/kvalitet for sitt tiltak, slik at man tar hensyn til tiltakets lokalisering, dimensjonering og etablering. Samtidig skal forslaget ivareta at dagens nettkunder ikke belastes urimelig for en ny nettkundes behov. Nevnte hovedintensjoner kan man i prinsippet være enig i, da det følger kostnader med et utløst netttiltak, som følge av et økt kapasitetsbehov. Og at kostnadsdelingen bør være rettferdig, er vanskelig å være uenig om.

Å motivere en ny nettkunde til å vurdere kostnadene ved nettilknytning er en nobel tanke, og vil få enhver nettkunde til å tenke seg om, noe vi oppfatter er NVE's hovedtanke med regelendringen. Det kan likevel ikke være samfunnsmessig rasjonelt å hindre nettutviklingen, slik at flaskehalsen oppstår. Med et så sterkt prissignal som det NVE foreslår med en så høy reduksjonsfaktor som 0,5, vil nettutviklingen etter vår oppfatning hindres og dermed gi lavere kapasitet, dårligere

forsyningssikkerhet, lavere restkapasitet i nettet og for lav fleksibilitet for naturlig generell lastøkning for alle nettkundene. Selv om man potensielt kan utsette noen investeringer ved innføring av denne bestemmelsen, kan vi ikke forstå at en slik nettutvikling i regionalnettet generelt og for transmisjonsnettet spesielt er samfunnsmessig rasjonelt.

Forslaget til reduksjonsfaktor på 0,5 gir et for strengt prissignal til nye nettkunder. Forslaget vil medføre at nettutviklingen sinkes og utvikles tregere enn det som er samfunnsmessig rasjonelt, noe som ikke kan være hensikten. Når nettutviklingen skjer saktere enn det som er rasjonelt, vil det dannes flaskehalsar som ingen ønsker å løse opp, eller ønsker å være den første til å initiere tiltak mot. Forslaget om en så høy reduksjonsfaktor som 0,5 vil medføre at nettkunder vil se seg om etter alle andre løsninger enn det å initiere en ny/forsterket løsning, noe som bidrar til at restkapasiteter i dagens nett søkes utnyttet til siste MW av nye nettkunder, i stedet for at restkapasiteten utnyttes av alle nettkundene gjennom naturlig lastøkning over tid.

Et eksempel kan være Bane NOR's ønske om at Statnett etablerer nye Liåsen transformatorstasjon i transmisjonsnettet for bl.a. å kunne forsyne Bane NOR's omformerstasjon og kraftforsyningen til togframføring for området Oslo sør/øst. Dersom Liåsen bygges, antas det at stasjonen også vil forsyne Hafslund Netts transformatorstasjoner og 132 kV-linjer/regionalnett i nærområdet. Dersom Bane NOR som potensiell initierende nettkunde vil belastes anleggsbidrag for eksempelvis 100 MW økt kapasitet (forutsatt av totalt 2 x 300 MW og for kostnad 510 MNOK), vil Bane NOR måtte betale et anleggsbidrag på 43 MNOK ($100/600 \cdot 510 \text{ MNOK} \cdot 0,5$) bare for etableringskostnadene for transformatorstasjonen alene. I tillegg kommer linjeavganger, brytere og kabelføringer som er dedikert til oss som nettkunde og hvor man betaler fullt anleggsbidrag. Konsekvensene av de nye bestemmelsene, som til nå ikke har vært del av vår utredning og planlegging, er at vi vil gjøre alt vi kan for å ikke initiere tiltaket! Dette vil være svært krevende, da Bane NOR i dette tilfellet ikke kan endre lokalisering for innmating til Oslo sør/øst, dimensjoneringen er gitt av våre togbelastninger og kan ikke endres, og etableringen av nettilknytningen gir antakeligvis ikke store rom for endringer. For oss synes det altså ikke å være andre valg for oss som nettkunde. En mulighet er nettilknytning mot regionalnettet, og søke å utnytte den restkapasitet som måtte finnes i linjer og transformatorstasjoner i regionalnettet, men konsekvensen vil være dårligere tekniske løsninger, dårligere forsyningssikkerhet, lavere tilgjengelighet og at de potensielle restkapasiteter som måtte finnes spises opp, i stedet for at disse utnyttes som generell naturlig lastøkning for alle tilknyttede nettkunder. Det er vanskelig å forstå at en slik løsning vil være samfunnsmessig rasjonell.

Investeringer i regional- og transmisjonsnettet gir som oftest nyttevirksomheter for langt flere nettkunder enn den kunden som utløser investeringene, og nytteverdien i regional- og transmisjonsnettene vil være langt større enn for investeringer i distribusjonsnettet, fordi investeringene høyrere oppe i netthierarkiet omfatter langt flere nettkunder og gir nytte for disse. Fjerning av flaskehalsar, bedre forsyningssikkerhet, større leveringskvalitet og bedre fleksibilitet er eksempler på dette, som vil komme alle nettkunder i regional- og transmisjonsnettene til gode. Bane NOR mener dette er for svakt vektlagt i NVE's forslag.

Dersom man i stedet kan etablere et nivå på reduksjonsfaktoren, som gir et visst prissignal for motivasjon, men som ikke er stor nok til å hindre nettutviklingen, så vil ordningen det legges opp til kunne fungere tilfredsstillende for alle nettkunder. Vi mener derfor at det riktige nivået for reduksjonsfaktoren bør legges til i området 0,05 – 0,3, altså langt lavere enn 0,5. Hovedbegrunnelsen vår for dette, er at det foreslåtte nivået for reduksjonsfaktoren vil hindre nettutviklingen unødig og vil i stedet medføre fortetning og flaskehalsar i eksisterende nett, som hovedsakelig burde kommet alle nettkunder til gode for fremtidig naturlig lastøkning. I tillegg mener vi at kapasitetstiltak i regionalnettet generelt og for transmisjonsnettet spesielt vil gi flere positive ringvirkninger for alle nettkunder tilknyttet, gjennom bedre forsyningssikkerhet, større fleksibilitet, høyere tilgjengelighet og bedre samlet kapasitet. Dette er fellesgoder som også fellesskapet bør betale for.

Siden den allmenne nytten av økt kapasitet er størst i transmisjonsnettet hvor flest nettkunder berøres, vil det også være mulig å argumentere for en differensiering mellom reduksjonsfaktorer for hhv. regional- og transmisjonsnettet, og hvor reduksjonsfaktoren bør være lavere for transmisjonsnettet enn for regionalnettet. Et nivå på 0,05 – 0,1 for transmisjonsnettet, og 0,1 – 0,3 for regionalnettet, kan i så fall være en hensiktsmessig differensiering av reduksjonsfaktor, hvor

man etter Bane NORs syn dermed kan oppnå mer rettferdige krav og ansvar for den initierende part enn det høringsforslaget angir.

I § 16-10 tredje ledd foreslås at kostnadsgrunnlaget kan begrenses i særskilte tilfeller for anleggsbidrag i regional- og transmissjonsnettet. Selv om NVE nok har de beste intensjoner med bestemmelsen, og at den skal kunne fungere som en sikkerhetsventil, så er det beheftet stor usikkerhet ved bestemmelsen. Hva er et særskilt tilfelle, når oppstår dette og hvordan vil nettselskapet da vurdere enkelttilfellene ikke-diskriminerende? Man kan nok mistenke nettselskap for å ville definere størst mulig del av en investering som anleggsbidrag, også ved et særtilfelle, og vi etterlyser derfor relevante eksempler på bruk av bestemmelsen og noe strengere rammer for bruken av denne bestemmelsen. Ellers er det fare for at forvaltningen blir tilfeldig for nettkundene.

§ 16-11. Etterberegning av anleggsbidraget

Bestemmelsen om at «*Nettselskapet skal fakturere kunden differensen når innbetalt anleggsbidrag er lavere enn etterberegnet anleggsbidrag, men maksimalt 15 prosent utover estimert anleggsbidrag*», anses å kunne bidra til en mer rettferdig fordeling av ansvar ved kostnadsoverskridelser fra nettselskapets side. Bane NOR har ved ett av våre siste nettilknytninger hos Skagerak Nett opplevd at estimert anleggsbidrag på 9,5 MNOK har økt til 13,4 MNOK (41 % økning) ved en etterberegning av kostnadsgrunnlaget etter ferdigstillelse. Økningen skyldtes ikke kundens forhold. Slike uforutsette kostnadsøkninger gir svært liten forutsigbarhet for nettkunder.

En begrensning av kundens ansvar for nettselskapets overskridelser anses derfor som helt nødvendig å fastsette. Siden nettselskapet alene kan påvirke mange av kostnadselementene for et anleggsbidrag, bør også nettselskapet ha tilnærmet all risiko for kostnadsøkninger/overskridelser, og hvor nettkunden tilnærmet ikke bør ha risiko. Vi vil gå så langt som å hevde at maksimalsatsen for økning av kostnadsgrunnlaget ved etterberegning bør være kun 10 % eller lavere, da nettselskapet styrer tilnærmet alle kostnadselementer selv. Eventuelt at begrensningen settes til maksimalt estimert anleggsbidrag pluss indeksregulert prisstigning.

Supplerende forslag

Et forhold som høringsforslaget ikke behandler, men som etter vårt syn bør medtas i kontrollforskriften, er situasjonen hvor et nettselskap selv initierer endringer i distribusjons-, regional- eller transmissjonsnettet, som så påfører tilknyttede nettkunder kostnader. Et eksempel på dette kan være at nettselskapet vurderer det som hensiktsmessig å gå over fra ett spenningsnivå til et annet (f.eks. fra 66 til 132 kV), og slik sett initierer en endring for nettkundenes transformator- og apparatanlegg, inkludert øvrige følgetiltak.

Bane NOR mener at slike situasjoner også må håndteres etter samme prinsipper som for øvrige anleggsbidrag; hvor det anses rettferdig og rimelig at den som initierer en endring, også skal bekoste konsekvensene av endringen. Vi forstår det slik at det har vært ulik praksis rundt håndteringen av slike tilfeller fra nettselskapers side, og vi foreslår derfor at NVE innarbeider en bestemmelse som ivaretar ovennevnte tilfeller, og hvor denne vil gi et vern mot urimelige og uforutsette kostnader påført nettkunden av et nettselskap, og hvor nettkunden ikke har mulighet til å påvirke endringene.

En mulig formulering av et slikt, etter vårt syn rettferdig og rimelig krav, kunne være: «*Nettselskap som foretar endringer i eget nett, som medfører tekniske endringer med følgekostnader hos en nettkunde, skal betale anleggsbidrag for påførte nettendringer til berørte nettkunde, etter samme prinsipper som angitt i §§ 16-5 og 16-6.*». Det er bevisst foreslått formulering om «nett» i ubestemt form, da bestemmelsen vil kunne gjelde for alle spenningsnivåer.

Vi har for øvrig ingen kommentarer til øvrige foreslåtte endringer av kontrollforskriften.

Med vennlig hilsen

Jan Andreassen

Leder Energi Plan og prosjekt

Bane NOR SF

Energi, Infrastruktur

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur

Mottakere:

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Kopi:

Samferdselsdepartementet

Energi, Terje Stømer

Økonomi, Espen Almlid

Energi Marked, Dyre Martin Saxrud Gulbrandsen